

Tal, i anledning af hans
majestät, konung Carl XIV Johans
uppstigande på th...

Borelius, Jakob,

1700-1829 81 Ca Br. Carl XIV Johan 1818

1818

Vitt Sv.
Vest. Rens.
Carl XIV Joh.
(ny)
1700-1829
1818

Tal,

i anledning af

Hans Majeståt, Konung
CARL XIV JOHANS

uppstigande på Thronen,

hållet på Westerås Gymnasii Lårosal

d. 11 Junii 1818,

af

JAKOB BORELIUS,

Philosophie Lector.

WESTERÅS,

tryckt hos T. R. BJÖRKBOM, 1818.

Tal

in

Hans Majestät, Konung

CARL XIV JOHANS

uppsägande af Thronen

afslutad af Westers Öfverståthållaren

den 11 Junii 1818

af

JAKOB BOKELIUS

Öfverståthållaren

WESTERÅS

tryckt hos T. R. Björkström, 1818

CARL XIV JOHAN, vår nu varande allernådigste Konung, har uppstigit på den Thron, till hvilken han af ett fritt folks fria val och sina personliga egenskaper var bestånd. Vi hafve hemburit honom hjertats sköna, otvungna hyllning, och det band, som förenar en stor Konung och lyckliga undersåtare, har, af Religionen offentligen helgadt, starkare blifvit sammandraget. Under känslan af den grymma förlust, vi gjort, af vår gemensamma Fader, Konung CARL XIII, som redan gått till en bättre verld, för att af alla Konungars Konung emottaga goda Konungars belöning, hvilat det tårfulla ögat med innerlig förtjusning på hans son och efterträdare och sänder mot kommande tider glada, förhoppningsfulla blickar. Mitt Fosterland! du, som i ditt begrepp innefattar allt, som för våra hjertan är kärt och dyrbart och ädelt och stort och heligt, måtte du djupt känna din lycka, måtte du förstå att rätt värdera den Furste, som försakade lugnet för att hasta till din räddning och som, för att göra dig lyckligt, redan gått att fatta den tunga spiran! måtte du, genom fasthet i

grundsatser, renhet i tanksätt och verksamma dygder, veta att förtjena och bibehålla den sällhet, som utgör din Konungs enda syftemål och hans högsta belöning. Aktningsvärde Medborgare och Älskvärda Medborgarinnor! i hvilkas vördnadsbjudande krets jag i dag vågat höja min svaga stämna, utan all tvifvel, jag vet det, delen J med mig denna undersåtliga sinnesstämning och dessa fromma önskuingar. Mera van att sysselsätta mig med sanningarnas grunder och deras härledning än att klåda dem i våtalighetens ljusa drägt, huru gerna skulle jag icke obemärkt i min lugna vrå i tysthet hafva välsignat min Konung och mitt Fosterland och vid detta tillfälle af en lyckligare talare låtit mitt hjerta hänföras till beundran, erkänsla, glädje och hopp; men vörnaden för Förmåns och Ämbetsbröders befallning och vilja har nödgat mig att glömma min egen vanmagt, jag är ålagd att tolka de känslor och tänkesätt, som lifva hvarje sann vän af fäderneslandet, och jag skall försöka att göra det. Men om i den teckning, jag går att framställa, af vår lyckliga ställning, vissa mörkare drag upptäckas, måtte de, i händelse de befinnas obehöriga, tillskrifvas en dystrare inbildningskraft, en sorgligare åsigt af världen och människorna och en bristande kän-

nedom af verkliga förhållandet, alltsammans fel, hvilka så gerna vidlåda dem, som genom sjelfva sitt yrke mera tillhöra idéernas än verkligheternas värld. Om afsigten i sinneverlden kunde åskådas och till någon del ersätta bristen af Snille och skicklighet; skulle jag våga hoppas edert tålmod och edert mildare omdöme.

Skalderna afmåla för oss, med sköna, förtjusande färgor, en tid, en gyldene tid, då måniskorna, med få behof och få begär, i sin medvetlösas oskulld troget följde den moderliga naturens enkla anvisning och, fria från passionerna, lasterna och brotten, samt förenade genom kärlekens, fridens och förtroendets ljufva band, lycklige genomvandrade lifvets blomsterströdda bana, en tid, då de kände inga andra lagar än naturens, inga andra bojor, än hjertats, och då all yttre Regering var öfverflödig, ty de saknade retelser att öfvertråda de förra och afskudda de sednare. Det ingår ej för det närvarande i min afsigt, att undersöka, om denna tid någonsin funnits, eller om den blott är en förförisk dröm, uppspunnen i skaldernas hjernor och af inbildningskraften förskönad. Jag vill blott anmärka, att, om än det efter sällheten trånande människo-hjertat med samma ljufva veinod dröjer vid de leende bilderna af vårt släctes barndom,

som vi sjelfve återkalla vår egen barndoms sorgfria, oskulldsfulla dagar, detta tillstånd dock är försvunnit och skulle nödvändigt försvinna. Människan är utdrifven ur oskuldens Paradis på frihetens fält, ingången till *Eden* är tillsluten och af en beväpnad engel bevakad; om engelen skall afväpnas och ingången å nyo öppnas, så är detta endast möjligt i Stat genom en sann utbildning till ren mänsklighet. Människan, såsom slågte betraktad, begåfvad med frihetens dyrbara, men vådliga förmåga, var ej beståmd, att instinktligt, såsom det förnuftlösa djuret, utan medvetande ega en angenåm känsla af sin varelse, hon skulle sjelf genom eget fritt bemödande blifva Skapare af sin egen sällhet. Det lyckliga af Skallderna besjungna tillstånd, vi så bittert sakne och söke bakom oss, finnes, må hånda, i en aflågsen framtid, ett tillstånd, der dygden byggt sin thron i hvarje människo-bröst och der hela vårt slågte utgör en enda god och lycklig familj under den enda heliges milda och rättvisa styrelse. Jag medger, att detta tillstånd är blott en idé, men visserligen en af de skönaste, hvaraf mänskliga Snillet är mågtigt, och utan tvifvel skall en gång denna idé verkliggöras, detta tillstånd intråffa, ty dygden är så vål slågtets, som den enskilta människans beståmmelse och Skapelsens åndamål.

Denna lyckliga tidpunkt förlorar sig för vår syn i ett oändligen aflågset fjerran, vi skole på *långt* när ej upplefva den, men våra förfäder hafva arbetat för oss, vi böre arbeta för våra efterkommande, det är ingen af oss, som ej kan göra det, ingen, som icke genom sina grundsatser och sitt handlingssätt kan påskynda denna tidpunkt, ty hvarje ädel tanke, hvarje god handling öfvergår med oberäkneliga följder från slägte till slägte genom Seklernas rymd öfver tidens gräns, och en förädlad mänsklighet skall blifva vår årestod, en årestod, varaktigare, än Ægyptens pyramider och årofullare än Latiens segertåg, en årestod, som skall trotsa sjelfva tiden och evigheten.

Så snart antalet af människor ökades till den grad, att hvarken naturens sjelfmanta allster, eller jagt och fiske, icke heller boskapskötseln befunnos tillräckliga, att tillfridsställa de första och enklaste behofven, utan man fann sig nödsakad att nedlägga sitt arbete på jorden; så skulle naturligtvis hvar och en blifva angelägen om, att skörda det fålt, han odlat, och att sjelf njuta frukterna af sin svett och sin möda. Den väckta ömtanken skulle föranleda till en delning af tingen, således till införande och stadgande af

egande rätten och till inrättning af en yttre tvingande skyddsmakt, som gaf säkerhet i det åt hvar och en tilldelta. Så snart egande rätten var stadgad och i och med detsamma borglig samhällsinrättning, ty dessa förutsätta hvarandra ömsesidigt; så var ock källan öppnad till snart sagdt allt det moraliska och fysiska onda, som trycker världen. Lycksalighet eller en behaglig känsla af sitt lif är för människan såsom sinnevåsen ett helt naturligt ändamål, egendom är dertill ett medel, denna skulle således komma, att af alla efterstråfvas, och så vaknade i människo-hjertat en afgrunds-ande, den låga, föraktliga egennyttan, med alla de lidelser, laster och brott, hvilka af densamma äro lika naturliga som bedröfliga följder. Då alla ej ega lika lycka, lika omtankta och skicklighet att förvärfva, så skulle egande rättens stadgande vidare nödvändigt medföra en märkbar, oftast stötande, olikhet i förmögenhet, en olikhet, som gynnades af ofullkomligheten i de första Statsinrättningarna, och sedermera ej sållan befordrades af ensidiga lagar och regeringar, för hvilka egennytta och våldet mera än rättvisan och billigheten lägo till grund. Genom en stigande odling under en lagbunden sammanlefnad skapades nya föremål för begären och nya medel för sinnenjutningen, hos de

rikare uppkom en alla ådlare krafter förlamande luxe, hos de mindre bemedlade en usel tåflan med de förra, ej mindre vådlig för den moraliska än den ækonomiska sjelfständigheten och hos den fattigaste klassen ett rådaande sedeförderf och alla de brott, hvartill nöden är en lika fruktsam som ohygglig moder. Om hårtill lägges det ojäfaktiga vittnesbörd, häfderna lämna, att Staterna skiftevis varit ömkliga rof för Despotismens rysliga bojer och Anarchiens villda raseri, samt på en vink af årelystna Regenter, like vilddjur, sönderslitt hvarandra vid det hemska skenet af krigets blodiga fackla; så åro grunddragen tecknade till den mörka tafra, man framställt, af borgliga samhällsinrättningen, och hvad under, om, vid åsynen af densamma, människovänner, lågande för människorätt och människo-vål och önskande det ondas afledande, känner sig för ett ögnablick frestad, att tråda på Rousseau's sida, hvilken, intagen af en djup ovilja öfver sitt tidevarfs moraliska förnedring, med hela styrkan af sitt mågtiga snille och sin hänförande våltalighet, sökte öfvertyga sin samtid och efterverlden, att, om människorna ville lefva lyckliga och goda, de borde upplösa Statskropparne och återvända till Naturtillståndet, att de endast der kunde finna sin räddning. Men

vid en lugnare pröfning af denna tanka upptäckes lätt det grundfallska deri. Det är redan anmärkt, att människan var bestämmd, att, ifrån ett overksamt tillstånd af njutningar utan mödornas smärta, upphöja sig till en fri och sjelfständig verksamhet. Det är äfven i det föregående visadt, att Borgerlig Samhällsinrättning med naturnödvändighet skulle uppkomma, och det kan ur Rättsgrunder strängt bevisas, att denna inrättning är det enda möjliga villkoret, under hvilket människan kan uppnå sin sanna bestämmelse.

Sedlighet, dygd, inneboende i själen och hjertat och yttrad i sinneverlden, är människans sanna bestämmelse. Den är ej tänkbar utan en försäkrad möjlighet, att, inom en viss krets för krafterns bruk, fritt kunna verka för afsigter, som man sjelf fattat och gillat. Den förutsätter således yttre frihet, hvilken af Rättslagen får sin yttersta bestämning. Denna yttre frihet åter, lika helig hos alla, emedan alla hafva samma bestämmelse, fordrar egande Rätt, såsom villkor för sin möjlighet, ty då tingen naturligen äro ämnen och verktyg för människans bruk af sina krafter; så skulle, om de ej vore delade, hvar och en, äfven med den bästa vilja, hvarje ög-

nablick löpa fara, att lägga hinder i vägen för andras fria verksamhet, ur den enkla grund, att han alldrig med visshet kunde veta, på hvilka af dem de räknat. Men all rätt är i verkligheten ingen, så framt den ej är försäkrad, så väl emot människors möjligen onda vilja, som deras obetänksamhet; ty då frågan är om Rättigheter, kunne vi ej bygga vår säkerhet på hvarandras sedlighet och omtänka, och huru många millioner är måste förbiflyta innan detta blir möjligt, det vet endast Gud, som af evighet för vårt slägte utstakat löpbanan till fullkomligheten. Denna säkerhet kan blott hvila på lag, verkande med oemotståndlig kraft, således handhafd af en tillräcklig yttre tvingande skyddsmagt, den finnes följaktligen endast i Stat. Människan är således ej blott efter Samvetslagen förbunden, utan äfven efter Rättslagen förpliktad att lefva i Stat, och följaktligen att vidkännas alla de inskränkingar på sin naturliga frihet, hvilka af Statsinrättningen blifva nödvändiga följder. Men denna inrättning kan äfven från en annan sida rättfärdigas. All sedlighet består i verksamhet, men i en verksamhet, utan förbehåll underkastad Sedlagen. Denna verksamhet fordrar naturanlagens likformiga, harmoniska utveckling och utbildning till den högsta för hvar och en möjliga

grad af fullkomlighet, ty om sedligheten är yttersta ändamålet med människans varelse; så måste allt, som beror af hennes frihet, danas till ett skickligt medel och verktyg för detta ändamål. Men denna utveckling och utbildning af natur-anlagen, i synnerhet af människans högre och ädlare förmågheter, kan blott vinnas i en af lagar och Öfverhet betryggad sammanlefnad. Människan kan således blott blifva människa i ordets sanna och egentliga bemärkelse, så vida hon är en medlem af Staten. Dessutom äro de bedröfliga följder, man tillskrifver Statsinrättningen i allmänhet, antingen blott tillfälliga eller i sig sjelfva ej något nödvändigt ondt. Människan bår inom sitt bröst en gudomlig kraft, jag menar den inre *fribeten*, genom hvilken, utvecklad och odlad till behörig styrka, hon förmår tillbaka visa så väl den väckta sinlighetens som egennyttans fordringar inom tillbörliga gränser, och olikhet i egendom medför ej ovillkorligen olika grad af lycksalighet och dygd, ty man kan lika väl lefva lycklig och god med litet, som med mycket, emedan detta ej beror på lifligheten och mängden af njutningar, utan på sättet, huru man njuter och på skickligheten att umbåra, hvad natur eller omständigheter förnekat.

Jag har, som jag hoppas, ur tillfridsstäl-
 lande grunder rättfärdigat Stats-inrättningen i all-
 mänhet, och tänkaren skall, äfven vid detta till-
 fälle, finna dess rättfärdigande ej alldeles obehö-
 rigt. Men ur hjertats innersta djup torde hos
 mången resa sig ett hemligt och bittert missnö-
 je öfver sjelfva Stats-inrättningarnas brister. Jag
 vet, att förnuftet, såsom källan till idéen af all
 slags fullkomlighet, innehåller och uppgifver
 idealet af ett fullkomligt Rättstillstånd, ett till-
 stånd, der rätt och endast rätt, i alla möjliga
 rättsförhållanden, i verkligheten oemotståndligt
 vore gällande. Jag erkänner äfven, att hvarje i
 erfarenheten gifven Stat i flera afseenden är vi-
 da skild ifrån, hvad den efter Rättsbegrepp bor-
 de vara. Men Stat är en inrättning af männi-
 skor, ifrån hvilka intet till alla delar fullständigt
 kan komma, och det ligger i sjelfva naturen af
 ett ideal, att man aldrig fullkomligt kan upphin-
 na, utan blott allt mer och mer nalkas detsam-
 ma, och detta endast steg för steg, i synnerhet,
 då frågan är om en gifven Statsinrättnings för-
 fullkomnande, ty långsam, oftast förfärlig, är
 striden emellan ljuset och mörkret, sanningen
 och fördomarna, redbarheten och ytan, passioner-
 na och förnuftet, och huru lyckligt är icke i det-
 ta hänseende mitt fosterland. Jag följer detsam-

ma genom tidevarfven från dess första ursprung, jag upptäcker med en lugnad blick Rättsbegrep-
pens oftast dyrköpta men sköna segrar öfver
våldet och egennyttan och jag finner Svenska
Statsinrättningen utbildad till en grad af fullkom-
lighet, som få Riken i Europa torde kunna fram-
visa. Rättvisa! heliga, himlaburna Drottning!
Du, som fullkomnar medvetandet, Du, som en-
dast gör människan till människa, Du, som ge-
nom förebräelsernas och sjelfföraktets giftiga
hugg håmnas ditt förolämpade Majeståt och med
leende minnen belugnar dina dyrkares bröst! Du
har då bland Nordens manliga folk upprättat
och bibehållit ditt välde, hvilande vid sidan af
goda Regenter lika trygg, som Engelen Gabriel
vid Guds Thron, har Du spridt dina milda
strålar genom alla Samhållsklasserna ända ner till
byggdens idoga söner, Svenska folket har för-
stått att gifva sig en lagbunden frihet och att
skydda densamma mot Anarchiens villor och
Despotismens försök, och ofta så nära branten af
sin undergång, räddadt genom sitt mod och si-
na hjeltar, af mågtiga grannar obesegradt, har
det förmått försvara sitt namn bland Europas
Stater, det framgår genom Historien, oakadt
alla Politiska stormar, fritt och sjelfständigt och
genom sin sansning och sina uppoffringar vårdigt

att vara det. Men hvad är den bästa Statsinrättning utan en vis och kraftfull Regering? en död bokstaf, en kropp utan anda och lif, ett tillstånd, der lagen gåckas och rättvisans röst tynar af, likt den skeppsbrutne döendes rop i stormen. Rätt på jorden bland människor måste af människor verkliggöras, gudalikt är detta kall och det blef egentligen Regenternas höga men ansvarsfulla bestämmelse, af dem beror hufvudsakligen millioners väl eller ve, förädling eller förnedring. De likna antingen dagens Drott, som i mildt majeståt tågar fram ur österns gyldne portar och under sitt ljusa lopp genom himlarymden sprider lif och sällhet öfver hela Naturen, eller dessa Volkaner, som genom sina våldsamma utbrott förmörka dagen, blodfärga himmelen, föröda jorden, begrafva städer och byar och bland deras olyckliga innevånare utbreda fasa, förtviflan och död; öppnom Häfderna, de skola vittna hårom, och — vid denna tanka huru lindar sig icke hvarje undersåttligt hjerta, med ljufva, afvaxlande föreställningar, blygsamt men förtroligt, tillbedjande men tryggt, kring Dig, CARL JOHAN, Sveas och Nores ädle Konung! Men — hvar finns en blick nog skarp och djerf att våga följa Dig i din blixtrlika fart på årans bana? hvar ett snille, nog mågtigt, att tolka stor-

heten af dina bragder och älskvårdheten af dina egenskaper? Dock äfven den låga dalens obemärkta son ser upp mot ljusets majeståt och äfven det svaga ögat söker att uppfatta några af dess purpurstrålar och det fulla hjertat älskar att utgjuta sig i stilla, glada betraktelser.

När förtrycket hos en Nation stigit till den höjd, att den ena och betydligare delen af densamma har intet att vidare förlora, men allt att vinna, den andra deremot allt att förlora, men intet att vinna; då reser sig människan i den trampade undersätens bröst, slafven bryter sina bojor, en strid uppstår, ej om tillfälliga, umbärliga förmoner och företräden, utan om mänsklighetens första och heligaste rättigheter, en strid om lif och död, och en blodig skakning i Samhällskroppen blir oundviklig. Detta var händelsen med Frankrike vid utbrottet af franska Revolutionen. Denna Statshvälfning, så ryslig till sina följder, men så varnande och låro-rik för Regenterna och Folkslagen, öppnade för JEAN BAPTISTE JULES BERNADOTTE den lysande bana, på hvilken han skulle upphinna årens högsta spits. Flere af Europens Furstar, båfvande för sina egna Throner, vid åsynen af franska Konunga-thronens ömkliga fall, förenade sig för att

med gemensam styrka qvåfva den förmenta nyfödda hydran, men Galliens tappra söner, som ännu tyckte sig känna svedan och tyngden af den aristokratiska despotismens nyss afkastade jern-ok, vågade med förtjusning lif och blod för den nyvündna, dyrköpta friheten; och BERNADOTTE, som redan långt förut hade beträdt den militäriska banan, fåktade vid sidan af desamma. Revolutionen hade kullkastat alla bördens inbillade företräden, friheten framkallade skickligheten och talangerna och det trångande behovet gjorde dem gällande. BERNADOTTE, utrustad med ett vidt omfattande Snille, med ett hjerta, endast lågande för åran och fåderneslandet, och med en själsstyrka, som besegrade alla hinder och trotsade alla faror, skördade, genom sitt hjeltemod och sina bragder, hopade lagrar på stridens fält och uppsteg inom kort tid till den högsta militäriska värdighet. Att förbigå alla de i sig sjelfva viktiga, ehuru jemförelsevis mindre stora, träffningar, i hvilka BERNADOTTE deltagit och af hvilka en enda skulle hafva varit tillräcklig, att stadga hans krigsåra, behöfver jag väl nämna Fransosernas seger öfver Österrikarne, vid Lahn, i hvilken vår Hjelte, såsom Divisions-General hade en så årofull del, eller den dubbla passagen öfver Rhén, hvarvid han förre gången, oaktadt

en förfärlig eld ifrån fiendens sida, var en bland de första på bryggan, eller de förtviflade fåktingarna vid intagandet af Fästningen Gradiska, hvarvid han, lika med soldaten, otaliga gånger, blottställde sin dyra person för dödens iskalla omarmning, eller det folködande slaget vid Austerlitz, der han segrande anförde Centern, eller Bataljen vid Auerstedt, som bestämde Preussens och vid Leipsig, som afgjorde Europas öde — behöfver jag vål nämna dessa eller flera, då Germaniens murar och vallar och Rhens och Donaus och Tagliamentos stränder och Böhmens och Pohlens skogar och Italiens Alper darande återljuda hans namn och hans bedrifter. Det tillhör Historien och Snillet att, till efterverldens beundran, beskrifva och föreviga dessa i minnets och odödlighetens Tempel. Så länge BERNADOTTE, nu mera vår CARL JOHAN, anför Nordens kämpar, från hedentima vane, att anse den blodiga striden som en lek, skola dessa stå eller falla för sin Konung och sitt fosterland och så länge förfynen skänker Skandinavien dylika Regenter, skall alldrig den jord, som innan kortt betäcker våra multnade ben, trampas af slafvar.

Vi hafve för ett ögnablick med båfvande hjertan sett BERNADOTTE på en Skådeplats, der döden hämtar sina rikaste skördar och firar sina

rysligaste högtider och — huru lätt kunde icke vår glädje och vårt hopp hafva varit om intet? men Gud, som styrer verdens och händelsernas lopp, Gud, som i sin hand hvålfver Rikens öden och sätter Konungar af och Konungar till, sånde Sveriges skydds-engel för att vaka vid hans sida och förvara honom till ett högre och för oss viktigare kall. Det gifves en Filosofi, ett foster af afgrunden, som yrkar, att lycksaligheten, det vill säga, den bäst uträknade och fullständigaste harmoniska Sinnenjutning, är människans yttersta ändamål och högsta bestämmelse. Denna lära, redan så mycket farligare för den enskilda människan, som den lånar vishetens skepnad och finner ett mågtigt stöd i det sinliga människohjertat, blir till sina följder ännu vådligare, då den får inflytande på Staternas förhållande mot hvarandra. Den allstrar då en Statskloket, enligt hvilken Regenten gör sin egen Stats högsta möjliga anseende och välstånd till sitt yttersta syftemål, utan afseende på folkrättens lagar, rättvisans och mänsklighetens fordringar. Det är denna falska politik, som, höljd i nattens slöja, svekfull och förrådisk utgår ur kabinetterna och likt en mordengel öfverfaller folken med alla krigens förödelse, eländen och fador. Det ligger vida öfver min inskränkta synkrets och dessutom tillhör det först efterverlden, att rätt

bestämma CARL JOHANS värde såsom Statsman. Jag vet att han, såsom Ambassadör vid Wienska Hofvet med utmärkt skicklighet och fullt förtroende bevakade sitt Lands angelägenheter och att han sedermera tvenne särskilda gånger var beständ till samma höga post, neml. i Holland och America, jag sluter hos honom af Hjeltens till snillets egna förmåga att sammanställa medlen och ändamålen, att beräkna orsakerna och verkningarna, jag anar hans djupa och genom en mångsidig erfarenhet samlade kännedom af världen och människorna, hans skarpa blick vid bedömandet af kabinetternas driffjädrar, hans ljusa och vidsträckta öfversigt af Staternas olika interessen och förhållanden och jag beundrar dessa stora och sållsynta egenskaper, men hvad som i detta afseende ovillkorligen tillvinner honom det strånga förnuftsens högtidliga bifall och den lidande mänsklighetens högljudda erkänsla, är hans oinskränkta aktning för folkens rätt och Nationernas sjelfständighet, eller — hvad var det väl, som förmådde honom, att, i förening med flere Europeiska Furstar och ibland dem en mäktig Granne i öster, bevåpna sig mot verldsinkræktaren Napoleon, för hvars anseende han så ofta hade gifvit sig till pris åt de måst stormande faror och till hvilken han hade så många enskilda förbindelser? hvad var det, som bestämde

honom, att rigta sitt svärd och sina åskor mot egna Landsmäns bröst, ja, mot vapenbröders, med hvilka han hade delat krigets mödor och farligheter och segrarnas åra? Store Mann! jag tycker mig låsa den sköna striden i djupet af din ädla själ, men — folkens rätt och mänsklighetens röst och verdens lugn segrade öfver alla ensidiga afsigter och enskilda förhållanden. En stor Filosof har yrkat, att *rätt bör ske, om äfven hela världen derigenom skulle förstöras.* CARL JOHAN följde denna rena, höga, en Furstes så värdiga grundsats och — verldsförstöraren föll och Europa räddades och Sverige och Norge förenades och Nordens sjelfständighet betryggades.

Stor är den sanna Hjelten, ty stor, ja! mycket stor är den, som intet ögnablick tvekar, att uppoffra sig sjelf för åran och sin pligt, men krigets lager, äfven den rättvist förvärfvade, är fuktad af blod och tårar. Stor, ja! sällsynt stor är Statsmannen, då han gör människo-rätt till sitt högsta systemål, men ännu större är *Medborgaren* och *Människan* på Thronen. Huru ofta glömma icke Regenterna, att de äro till för folkens skull och ej folken för deras, huru ofta förledas de icke af sin magt och af årelystnadens irrbloss till sådana företag, som oförrätta mänsk-

ligheten, störta deras undersåtare i olycka och förderf, och öfver dem sjelfva nedkalla Himlens förbannelser, huru ofta bedåras de icke af Hofvens nöjen och Lismares smicker och praktens skimmer och vållustens retelser, huru lätt missledas de icke af intrigen och kabalen, och huru sällan framtränga icke nödens rop och sanningens röst och den blygsamma förtjeustens halfqvårda suckar till deras tått omslutna Throner. Men CARL JOHAN, genom födseln bestånd till inga företräden utan sjelf allt genom sig sjelf, har skådat mänskliga lifvet under alla möjliga skepnader; skulle han förblindas af höghetens glans? Ej uppammad i veklighetens sköt, utan fostrad i mödornas, farornas och bekymrens strånga Skola, har han inhämtat den stora konsten, att beherrska sig sjelf; skulle han låta sig borttföras af passionen? han har betraktat människan under alla olika former; skulle han ej förmå att urskilja vördnadens språk ifrån smickrets, tillgifvenhetens ifrån egennyttans, sanningens ifrån lögnens? han har endast genom sina personliga egenskaper uppstigit på den upphöjda plats, han innehar; skulle han ej förstå att bedöma, framdraga och belöna den sanna förtjensten? Hatare af despotismen har han ställt sig i lederna bland och i spetsen för frihetens försvarare, skulle han

ej veta, att i människan högakta människan? Sjelf åskådare af mänsklighetens rysligaste eländen, skulle han ej hafva lårt att ömma för den olycklige? O! när nekade han någon, äfven den ringaste, tillträde till sin person och sitt nära deltagande? när fälde rättvisan tårar, tillbakastött ifrån hans hjerta? när lyssnade han ej, med godhet och öfverseende, äfven till de öfverdrifna anspråken? och hvem målar denna storhet i själen, som på en gång sammangjuter aktningen och kärleken, vördnaden och förtroendet till en enda hel och odelad känsla? Hvem känner ej hans verksamma nit, hans brinnande ifver, hans ädla bemödanden, att förbinda hvarje blödande bröst och att äfven bland de besegrade mildra krigets olyckor? Hannover och Lybeck nämna ännu välsignande Segervinnarens namn. Hvem tecknar de stora, nästan otroliga uppoffringar, han gjort för vårt väl, sedan han kom till oss för att understödja en åldrig Konungs och Faders Thron? och hvem förmår uppfatta och framställa alla de sköna dragen af hans hulla, människo-ålskande hjerta? Milde Konung! när jag tänker på Dig, är min känsla det rörda, tacksamma barnets, vid den ljuftva tankan på en god Far och lyckliga syskon.

Men CARL JOHAN är ej blott Hjelte, Statsman, Medborgare och människa, han är äfven den vaksamma, kraftfulla Regenten och det är detta, som fullkomnar hans storhet såsom Konung. Med en själ, öppen för allt godt och nyttigt och ådelt och stort, omfattar han med en innerlig värma hvarje framställning deraf och hvarje tillfälle, att, äfven med egna uppoffringar, verkliggöra detsamma. Med en djup och lefvande känsla af ordningens nödvändighet, fordrar han en ovillkorlig lydnad och verkställighet, och den försumlige bäfvar för ljungelden i hans blick och den redlige känner sig rikt belönad af blotta tankan att hafva förtjent hans bifall. Med den noggrannaste uppmärksamhet, med en outtröttelig ifver och med ett stoiskt tålmod sträcker han sina oafbrutna omsorger till alla styrelsens grenar, söker att inhämta en fullständig kännedom om allt, att upptäcka bristerna, att påfinna medlen till deras afhjelpande och oftast att sjelf bereda dem. Svag är denna korta teckning, men sann och trogen; jag vådjar till vår egen erfarenhet, jag vådjar i synnerhet till Eder, J aktningstvårde Åmbetsmän, som egt den lyckan, att nalkas hans person och att meddela honom edra upplysta tankar och edra patriotiska önskningsar. Hullde Konung! när

vi och våra Makar och våra Barn och våra vänner och våra anhöriga, glade, nöjde, lycklige, sköta våra fredliga yrken och på vår lugna bådd trygge hvila under Din milda spira; då hvälfva för vårt väl de digra bekymren i ditt bröst, då trycka de hopade omsorgerna Din tyngda själ, och — hvad hafve vi att gifva Dig därför? — blott vår trohet och vår lydnad, våra tacksamma tårar och våra tysta välsignelser.

Mitt fosterland! Du är då lyckligt, ja! mer än lyckligt, om — du vill vara det; men en sorglig åning uppstiger i mitt innersta; ett moln, ljusst och skimrande till sin yta, men till sin botten — svart och rysligt som midnattens mörker, visar sig vid Horizonten af den klara, sköna himmelen, det växer omåtkligen, och det bebådar för mitt skrämnda öga allmän förödelse och undergång. Bedrager jag mig, eller är detta yppighetens afbild? Det är en erkänd sanning, att medborgarens dygd utgör Statens säkraste stöd och enda villkoret för dess framtida bestånd. Om yppigheten sprider sig bland alla Samhållsklasserna af ett folk; så bortfräter den hela Statskroppen. Mannastyrkan mördas, flården och fåfången intaga de husliga dygdernas

plats, lättsinnigheten träder i grundsatsernas, liknøjdheten i mödornas ställe, njutning blir enda systemålet, och rikedom enda måttstocken för människovärdet, uppoffringarna försvinna och anspråken framtråda med ohöjld panna, de heliga banden upplösas, förtroendet flyktar och hela familjer öfverlemnas åt nöden och förförelserna, rättvisans grundhvalar skakas och svigta i medborgarens hjerta och han tillåter sig först hemliga och slutl. uppenbara undantag från denna första och våsendligaste Samhållsdygd, sjelfva dygdena, flutna ur egoismens orena källa eller blotta utbrött af ögnablickets upprörda känsla, blifva lysande meteorer, som företråda den oafbrutna, obemärkta, nyttiga verksamheten och gifva ljus utan värma, sjelfva vålgörandet blir ett palliatif för begångna nedrigheter och sjelfva Religionen måste låna sig till ett hyende åt den moraliska uselheten. Mörk är denna tafla, men de få dragen äro hämtade af sakens natur och af Seklers erfarenhet. Det gamla, stolta Rom var fritt, så länge det var dygdigt, men sederna försvunno, och det blef ett rof för listiga despoter och inkräktande barbarer. Jag anklagar ej min samtid, ty detta vore ovänligt, och den läras svärd, jag äfven af ämbetspligt är ålagd att föra, bör först vändas emot mitt eget hjerta, men — jag frågar: föredrager man i allmänhet

den tarfliga, anspråkslösa sjelfständigheten i huslighetens lugna krets framför den öfverspända njutningen, det stormande nöjet, och flården och ytan och den tanklösa hopens tomta beundran, eller — är jämvigten imellan begären och förmågan af deras tillfridsställande, imellan behoven och tillgångarne genom det egna låttsinnet och öfvermodet rubbad? Nej, Svea Folk! Du, som i håfderna framstår så kraftfullt och redbart och ädelt och stort, Du skall alldrig sjunka till denna grad af förnedring. Ån rinner Göthens blod i dina ådror, ån lefver minnet af dina hjeltar och dina snillen och dina förfäders åra, ån brinner kärleken för Konungen och fosterjorden, ån lågar känslan för medborglighetens och huslighetens dyra förbindelser; om här och der några mörka fläckar synas på din himmel, skola de förjagas af den nya öfver Norden uppgångna Solen. Din ållskade Konung ser på dig och gifver dig det höga föredömet, du skall förstå den sköna, hulla meningen i hans faderliga öga och, genom dina enkla, rena seder, tråda i hans tillbedda fotspår och förblifva dig sjelft och Honom värdigt.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

